

Духовні основи української освітньої системи

В.В.СОСОННА

Харківська національна академія міського господарства

Складовими духовно-розвивальної освітньої системи українського менталітету виступають такі домінанти: Мудрість, Цнота, Чистота, Відкриття істинних Знань, Рівновага, Духовність, Дипломатичність, Любов, Творчість, Самореалізація. Ми визначились на цих фундаментальних домінантах українського характеру з трьох причин загально-еволюційного людського буття. По-перше, намагання історії, часу, окремих людей підмінити істинні домінантні риси характеру українців штучними, надуманими, такими, не притаманними нашому народові. Так, наприклад, цноту – цю підвалину характеру українця, української родини замінено на безчестя, розпусту; істинні знання з нашої історії замінено на інтернаціональний субстрат; витримка, урівноваженість українського характеру подаються як хитрість, оманливість; духовність етносу замінюється на злобливість, мстивість; колективність (сборність, спільнота, гурт, толока, громада, люди) вирвано з корінням; упевненість у своїх силах підміняється таким психічним відхиленням як заздрість. Феноменальна творчість народу зводиться до примітивізму, ненависті, лихослів'я і зверхності. Основною ж рисою українського етносу (у чому ми глибоко переконані) є його сердечність, відкритість світові. По-друге, знецінення українцями свого духовно-морального ідеалу й духовно-еволюційного потенціалу, перш за все, – мови. Кордоцентричність, відкритість, щирість, духовність українського народу закарбована його співучою мовою в віках. По-третє, це впевненість, що всі підвалини еволюційних процесів на Землі і, зокрема, в Україні відбувалися й відбуватимуться на засадах мудрості, істини, врівноваженості, кордоцентричності, колективності, любові й інтегративності. Скільки десятиліть головним мірилом виховання був негативний приклад, критиканство, засудження... Чи не пора скористатись неоцінним скарбом Г.Вашенка і сказати українцеві вголос хто він є на нашій і своїй Землі? Григорій Вашенко основними, домінантними вважав риси характеру українця, що викристалізовувались упродовж тисячоліть: повага до Жінки, Жінки-Матері (лагідність, вихованість, мудрість, цнотливість, чистота, здоров'я), філософічність – схильність докопуватися до істини життя людини й природи (терпіння, творче сприйняття світу, синкретичність інтелекту, багата уява), мирність – урівноваженість (спокій, уважність у взаємостосунках, щедрість), кордоцентричність – сердечність (духовний аристократизм, чесність, відважність, хоробрість, безстрашність, гостинність), гідність

– упевненість (а це ще й дружлюбність, демократизм, спостережливість, відчуття захищеності, простота в стосунках), слухняність – покірливість (уміння прощати, любов до ближнього, доброзичливість, людяність, вірність), високий рівень творчої обдарованості (любов і пошана до всього живого, відданість, висока пасіонарність, волелюбність, поліфонія різних мистецьких виявів українців). Усі ці та багато інших аналогій наштовхнули нас на створення нової парадигми викладання основ наук у ліцеї: української мови, літератури, українознавства. А для цього потрібно було спроектувати духовно-розвивальну дидактичну систему.

Нова парадигма духовно-розвивальної освітньої системи передбачає у нашому випадку багато різноманітних, логічно пов'язаних складових. Це, перш за все, загальна гіпотеза, що визначається як “Українознавство – шлях до самовдосконалення” і реалізується у проєкті з чотирьох складових: процес пізнання себе у навколишньому світі, інтегруючий фактор пізнання світу через українознавство, риси характеру, що сприяють самовдосконаленню та сукупність наук, що становлять систему істинних знань із українознавства.